

„Jak to bylo s koupí Škvoreckého panství roku 1361“

Počátky dějin našich obcí jsou stále zahaleny rouškou tajemna a není-li po ruce listinných dokladů, tam se často musíme spokojit s dohady a domněnkami našich dějepisců. Avšak stále se učíme novým skutečnostem, objevujeme nesrovnalosti a snažíme se je dle dostupných informací přehodnotit. I skuteční znalci historie nejsou neomylní a i dnes se nevědomky dopouští chybných úsudků když opíší neověřenou událost, nebo mylně pochopí výklad staré listiny. Když pak opíší tutéž chybu další, je hledání pravdy obtížné.

Se vznikem a počátky Škvoreckého panství se blíže zabýval již V. Sommer, když v knize „Úvaly jindy a nyní“ napsal, že k jeho koupí došlo v roce 1361, kdy je měl získat Velflín Menhart z rodu Olbramoviců od Donáta Rosta, vladyky ze Sluštice: *„První listina, zmiňující se o Úvalech, je z doby Karla IV. (z roku 1361). Toho roku kupuje Velflín Menhart Olbramovič od Donáta Rosta panství, k němuž náležela Zlatá, Květnice, Škvorec, Hradešín, Horka, Přišimasy, Hostyně, Lhota (zaniklá obec v lese „Na kostelíku“) a půl městečka Úval.“* Těto chybné zmínky se dodnes drží mnozí amatérští i profesionální badatelé, aniž by znali skutečný běh událostí a poměry ve zdejšímu regionu v polovině 14. století. A protože se zde autor dotýká též dějin Hradešína, je mou povinností jako kronikáře obce reagovat na tento omyl a nastínit událost tak, jak se skutečně odehrála.

V. Sommer neznal důležitá fakta, z nichž ve skutečnosti vyplývá, že některé ze zmíněných vsí náležely roku 1361 úplně jiným majitelům. Tak například vesnice Horky patřila dle knih konfirmačních z části Velflu Menhartovi od roku 1354. - Květnice, náležela dle Staroměstských knih v letech 1360-1362 Václavu Vaňkovi, který ji prodal strýci Pešlinovi Bohuslavovu. - Přišimasy náležely Peškovi z Klučova, a sice v letech 1354-1372. Spisovatel zde při čerpání svých znalostí patrně vycházel z knihy Václava Vladivoje Tomka „Dějepis Města Prahy“, kde se při pozorném čtení nemluví o koupí celého panství, nýbrž jen o přikoupení vesnice Zlaté: *„Roku 1361 prodal Donat Rost Zlatau Welflinowi Menhartowu, Olbramowici (...) Koupí Zlaté porozšířilo se hlavní panství Olbramowiců, které se rozkládalo hned tu wedlé, w sawwislosti, ku kterému náležely wesnice Sibřín (1349, 1362, Kwětnice (1362, 1391) německy nazwaná Blumenau s twrzí (1425) a někde jak se zdá w sausedství Lhotka (Elhota), wes již zašlá (1362, 1377), Škworec (1385-1426), Radešín na wrchu s dalekau wyhlídkau ležící (1367-1418), Přišimasy (1385), Horka (1385-1418), Hostyně (1426) a půl městečka Auwalu (1426).“* Tomkovu verzi směle podporuje a do celé problematiky vnáší světlo až Josef Teige, který ve Staroměstských knihách našel originál smlouvy mezi Velflem a Donátem z doby okolo roku 1360. Zde se skutečně hovoří pouze o prodeji vsi Zlaté a nikoli celého panství: *„Wolflinus Meynhardi emit hereditatem in Slacey, omnem scilicet partem hereditatis, quam habuit in predicta villa Donatus Rost erga ipsum Donatum.“*

Škvorecké panství tedy nevzniklo hromadnou koupí, ale začalo se utvářet v průběhu 2. poloviny 14. století, kdy se ve zdejšímu regionu usadili členové jednoho z nejzámožnějších rodů, pražští měšťané – Olbramovici. Tito počali k sídelnímu hradu Škvorci pozvolna p ř i k u p o v a t blízké vesnice s tvrzemi, patronátní práva nad kostely, dvory s polnostmi a různé platy a dávky od nižších šlechticů a vladyk. Získávali tak ve zdejšímu regionu nejen na jmění, ale i na moci a dobré pověsti, za což se jim dostávalo vážnosti v kruzích zemanských.

Jan Psota ml., kronikář městyse Škvorce